

Handläggare: Karolina Landowska
Telefon: 08-508 35 509

Till
Arbetsmarknadsnämnden
den 16 april 2013

Ärende 5

Remissyttrande över betänkandet av utredningen om ett effektivare arbete mot främlingsfientlighet - Främlingsfienden inom oss (SOU 2012:74)

Remiss från kommunstyrelsen, KS 001- 414/2013

Arbetsmarknadsförvaltningens förslag till beslut

1. Arbetsmarknadsnämnden hänvisar till förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt yttrande över remissen.

Charlotte Svensson
Arbetsmarknadsdirektör

Karin Eriksson Bech
Utvecklingschef

Sammanfattning

Stockholms stad har inbjudits att lämna synpunkter på SOU 2012:74 Främlingsfienden inom oss – betänkande av utredningen om ett effektivare arbete mot främlingsfientlighet. Utredningens uppdrag är att föreslå hur arbetet mot främlingsfientlighet och liknande former av intolerans kan effektiviseras (dir 2011:39). Utredningens betänkande ger en bred översyn av främlingsfientligheten i Sverige. Betänkandet redovisar tio förslag på åtgärder vars syfte är att motverka främlingsfientligheten i samhället och hur arbetet ska effektiviseras.

Arbetsmarknadsförvaltningen anser i enlighet med betänkandet att det är viktigt att arbeta för att motverka den så kallade vardagsrasismen. Förvaltningen har i uppdrag att minska utanförskap och få fler att gå från bidrag till arbete. I detta ingår också att arbeta mot rasism och olika former av diskriminering på

arbetsmarknaden. Förvaltningen har också samordningsansvar för stadens arbete med nationella minoriteter och även i detta sammanhang är arbetet mot fördomar och diskriminering av stor betydelse. Detta gäller särskilt för den romska gruppen. Många av de förslag som lämnas i betänkandet ger ökat stöd för ett sådant arbete. Arbetsmarknadsförvaltningen vill framhålla arbetet med medborgardialog och delaktighet som ett redskap för att motverka främlingsfientlighet.

Ärendets beredning

Detta ärende har beretts inom utvecklings- och utredningsstaben på arbetsmarknadsförvaltningen.

Bakgrund

Stockholms stad har inbjudits att lämna synpunkter på SOU 2012:74 Främlingsfienden inom oss – betänkande av utredningen om ett effektivare arbete mot främlingsfientlighet. Utredningens uppdrag är att föreslå hur arbetet mot främlingsfientlighet och liknande former av intolerans kan effektiviseras (dir 2011:39). Utredningens betänkande ger en bred översyn av främlingsfientligheten i Sverige. Betänkandet redovisar tio förslag på åtgärder vars syfte är att motverka främlingsfientligheten i samhället och hur arbetet ska effektiviseras.

Begreppet främlingsfientlighet används i utredningen för att uttrycka en generaliserad intolerans som kan avse såväl rasism i biologisk eller kulturell mening som religiös intolerans.

Utredningens titel, "Främlingsfienden inom oss" – motiveras av att hotet mot utsatta grupper inte är de extrema öppet främlingsfientliga grupperna utan den vardagsrasism som utredningen belyser. Främlingsfientlighet blir således någonting som bottnar i attityder och avspeglas i våra handlingar. Med detta som utgångspunkt anser utredningen att arbetet mot mer brutala former av främlingsfientlighet måste börja med den främlingsfientlighet som finns i vardagen. De tio förslag som utredningen föreslår syftar till ett sådant arbete.

Utredningen föreslår att:

- Diskrimineringsombudsmannens uppdrag ska innefatta att följa och analysera utvecklingen av arbetet mot främlingsfientlighet och intolerans. Diskrimineringsombudsmannen ska fungera som en pådrivande kraft och en kunskapsbas för andras arbete med dessa frågor. Diskrimineringsombudsmannen ska etablera ett nätverk för arbetet mot

främlingsfientlighet med företrädare för berörda statliga myndigheter, kommuner och frivilligorganisationer.

- Det ska finnas minst en antidiskrimineringsbyrå i varje län/region.
- Forum för levande historia får i uppdrag att informera om islamofobi mot bakgrund av de främlingsfientliga attackerna som riktas mot islam och muslimer i Sverige.
- Forum för levande historia får i uppdrag att informera om främlingsfientlighet i Sveriges moderna historia för att ge skolungdomar kunskaper om att även Sverige och svenskar har gjort sig skyldiga till övergrepp mot mänsklig värdighet.
- Ungdomsstyrelsen får i uppdrag att ge projektbidrag och senare även verksamhetsstöd till organisationer som arbetar för att motverka främlingsfientlighet och intolerans på nätet. Ungdomsstyrelsen ska även ge verksamhetsstöd till en så kallad quick-response-funktion.
- En quick-response-funktion får ett långsiktigt statligt stöd för att kunna bevaka medierna när det gäller vad som skrivs om invandrare, integration och främlingsfientlighet.
- Forskningsrådet för Arbetsliv och Socialvetenskap får i uppdrag att inför nästa forskningspolitiska proposition göra en utvärdering av pågående forskning inom området Internationell Migration och Etniska Relationer. Detta för att bedöma om ytterligare satsningar bör ske.
- Utforma ett lärarlyft i mänskliga rättigheter med syfte att stärka sakkompetensen och metodkunskapen. Lärarna får ofta hantera svåra situationer och kontroverser i klassrummet och behöver därför extra stöd i hur de ska agera för att inte befästa vardagsrasismen utan motverka den.
- Skolinspektionen får i uppdrag att inom ramen för sin löpande tillsyn och sina kvalitetsgranskningar av arbetet med värdegrund och demokrati i skolan redovisa hur attityder till främlingsfientlighet och andra former av intolerans utvecklas och fortlöper i skolorna.
- Regeringen träffar en överenskommelse med Sveriges Kommuner och Landsting om att rekommendera de lokala brottsförebyggande råden att ta upp hatbrott på sin agenda. Regeringen ska även uppdra åt berörda statliga myndigheter att förbättra statistiken över anmälningar av hatbrott och vad som händer med dessa i rättsprocessen.

Arbetsmarknadsförvaltningens yttrande över remissen

Arbetsmarknadsförvaltningen har tagit del av betänkandet av utredningen om ett effektivt arbete mot främlingsfientlighet (SOU 2012:74). Förvaltningen anser i

enlighet med betänkandet att det är viktigt att arbeta för att motverka den så kallade vardagsrasismen.

Förvaltningen delar betänkandets uppfattning att en rättvis ekonomisk politik och framgångsrika insatser för att människors lika rättigheter och möjligheter i arbetslivet och delaktighet i samhällslivet är det viktigaste för att minska grogrunden för främlingsfientlighet.

Arbetsmarknadsförvaltningens uppdrag är att minska utanförskap och få fler att snabbare gå från bidrag till egen försörjning. Stockholmares lika rättigheter och möjligheter att delta i arbetsliv och på lika villkor vara delaktiga i samhällslivet är själva utgångspunkten för verksamheterna.

De åtgärder som föreslås i betänkandet kan förstärka arbetet mot diskriminering och främlingsfientlighet. Ett normkritiskt arbetssätt framhålls som avgörande för att uppmärksamma vardagsrasismen och motverka den. I betänkandet framgår det att det främst är skolor som ska arbeta med ett normkritiskt perspektiv.

Arbetsmarknadsförvaltningen anser att kommuner och statliga myndigheter bör arbeta aktivt och medvetet för att minska främlingsfientlighet, och att ett normkritiskt perspektiv är ett viktigt förhållningssätt även utanför skolan. Alla som kommer i kontakt med kommunens verksamhet ska få ett respektfullt och korrekt bemötande. Det är viktigt att medarbetare är uppmärksamma på fördomar, vardagsrasism och ”vi och dom”-mekanismer som gör att individer och grupper kan upplevas som främlingar. En djupare kunskap är angeläget för att skapa levande likabehandlingsplaner inom organisationerna. Kontinuerlig kompetensutveckling är viktigt för att systematiskt arbeta med bemötande och likabehandling inom verksamheterna.

Arbetsmarknadsförvaltningen vill även framhålla arbetet med medborgardialog och delaktighet. Detta arbete bör utvecklas i syfte att både förbättra verksamheterna och för att minska risken för diskriminering. Dialog och delaktighet säkerställer att deltagarnas upplevelser och erfarenheter lyfts fram. Det ger kunskap, motverkar fördomar och åsidosättande av grupper och individer.

Betänkandet lyfter även fram vikten av att belysa främlingsfientligheten i Sverige historiskt och den diskriminering och förtryck vissa grupper har erfarit. Arbetsmarknadsförvaltningen har samordningsansvar för arbetet med nationella minoriteter i Stockholms stad och arbetar för att öka kunskaperna om Sveriges

nationella minoriteter. Förvaltningen anser att de uppdrag som betänkandet vill ge till olika aktörer också självklart ska innefatta frågan om de nationella minoriteternas situation.

Arbetsmarknadsförvaltningen har inga synpunkter på förslaget om ett läraryft i mänskliga rättigheter men anser att en sådan satsning, om den görs, även bör omfatta vuxenutbildning samt undervisning i svenska för invandrare (sfi). Förvaltningen anser vidare att lärare bör få kompetensutveckling i normkritiskt arbetssätt och förhållningssätt.

Betänkandets förslag att regeringen träffar en överenskommelse med Sveriges kommuner och landsting (SKL) om att rekommendera de lokala brottsförebyggande råden att ta upp hatbrott på sin agenda anser arbetsmarknadsförvaltningen är positivt.

Förvaltningen utgår ifrån att hatbrott mot nationella minoriteter kommer att vara en självklar del i ett sådant uppdrag till de brottsförebyggande råden. Det framgår av Diskrimineringsombudsmannens (DO) arbete att det mest omfattande behovet av insatser gäller den romska minoriteten. Detta styrks av att DO under 2012 mottog 45 anmälningar om diskriminering och utsatthet från romer. Endast ett fåtal anmälningar inkom under 2012 från andra minoritetsgrupper. De romska riksorganisationerna har betonat vikten av att alla kommuner måste arbeta mer för att motverka främlingsfientlighet och diskriminering mot romer.

Arbetsmarknadsförvaltningen möter dagligen personer genom sina verksamheter som direkt eller indirekt utsätts för diskriminering som bottnar i vardagsrasism. Förvaltningen har ett pågående arbete där mänskliga rättigheter, bemötande och värdegrund diskuteras inom verksamheterna. Det betänkande som utredningen om ett effektivt arbete mot främlingsfientlighet (SOU 2012:74) lämnat föreslår konkreta åtgärder som kan vidtas inom offentlig sektor och genom politiska styrmedel för att skapa ett mer inkluderande och tolerant samhälle.

Bilagor

1. Remissen betänkandet av utredningen om ett effektivare arbete mot främlingsfientlighet - Främlingsfienden inom oss (SOU 2012:74)